

**Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 17 hallituksen esityksen
johdosta vuodelta 1991 perittäviä sosiaaliturvamaksuja koskevan
lainsäädännön tarkistamiseksi**

Eduskunta on 29 päivänä toukokuuta 1991 lähettänyt valtiovarainvaliokuntaan valmistelevasti käsiteltäväksi hallituksen esityksen n:o 27 vuodelta 1991 perittäviä sosiaaliturvamaksuja koskevan lainsäädännön tarkistamiseksi.

Eduskunnan päätöksen mukaisesti valtiovarainvaliokunta on pyytänyt asiasta sosiaali- ja terveystieteiden valtiokunnan lausunnon, joka on tämän mietinnön liitteenä. Lisäksi valiokunta on pyytänyt hallituksen esitykseen sisältyvän 1. lakiehdotuksen säätämisjärjestyksestä perustuslakivaliokunnan lausunnon, joka niin ikään on tämän mietinnön liitteenä.

Valtiovarainvaliokunnan asettamassa verojaostossa, joka on valmistellut mietinnön valiokuntaa varten, ovat olleet kuultavina hallitusneuvos Tuulikki Haikarainen sosiaali- ja terveysministeriöstä, budjettipäällikkö Raimo Sailas valtiovarainministeriöstä, ylitarkastaja Erkki Laanterä verohallituksesta, ylijohtaja Hannu Uusitalo sosiaali- ja terveyshallituksesta, osastopäällikkö Antti Arola kansaneläkelaitoksesta, varatuomari Johan Åström Suomen Työntekijäin Keskusliitosta, sosiaalipoliittinen asiamies Markku Koponen Liiketyöntekijäin Keskusliitosta, asiantuntijalääkäri Markku Toropainen Suomen Ammattiliittojen Keskusjärjestöstä, suunnittelupäällikkö Olli Saariaho Akava ry:stä, tutkimuspäällikkö Matti Koivisto Suomen Teknisten Toimihenkilöjärjestöjen Keskusliitosta, talouspoliittinen sihteeri Martti Luukko Toimihenkilö- ja Virkamiesjärjestöjen Keskusliitosta, apulaisosastopäällikkö Reijo Vuorento Suomen Kaupunkiliitosta, apulaisosastopäällikkö Vilho Välimä Suomen Kunnallislitosta ja apulaisjohtaja Christel von Martens Finlands svenska kommunförbundista.

Hallitus ehdottaa, että teollisuuden toimintatiedeltysten vahvistamiseksi yksityisen työnantajan kansaneläkevakuutusmaksun nykyisen porrastuksen vaikutus poistetaan ja maksu määrätään alimman maksuluokan tasolle. Samalla ehdotetaan alennettavaksi yksityisen työnantajan sairausvakuutusmaksua yhdellä prosent-

tiyksiköllä. Yksityisen työnantajan kansaneläkemaksua perittäisiin siten kaikilta työnantajilta 2,40 prosenttia ja sairausvakuutusmaksua 0,45 prosenttia työntekijälle suoritettavan ennakko-perinnän alaisen palkan määrästä kuluvan vuoden heinäkuun alusta vuoden loppuun.

Työnantajan maksujen alentamisen osittaiseksi rahoittamiseksi ehdotetaan vakuutetun sairausvakuutusmaksua korotettavaksi yhdellä pennillä veroäyriä 80 000 veroäyriä ylittävältä osalta kuluvan vuoden ajaksi. Muutoin maksun suuruus olisi 1,70 penniä veroäyriä. Maksun korotus otettaisiin kokonaisuudessaan huomioon kuluvalta vuodelta toimitettavassa lopullisessa verotuksessa, joten sen osalta ei lainkaan toimitettaisi ennakoperintää.

Valiokunnan kannanotot

Hallituksen esityksessä mainituista syistä ja saadun selvityksen perusteella valiokunta pitää lakiehdotuksia tarpeellisina ja puoltaa niiden hyväksymistä.

Väitteen sosiaali- ja terveystieteiden valiokunnan lausunnossa esitettyyn valtiovarainvaliokunta edellyttää hallituksen antavan pikaisesti esitykset, joilla työvoimavaltaisten yritysten asemaa parannetaan uudistamalla nykyisin palkkaperusteisina kerättävien sosiaaliturvamaksujen järjestelmää samalla huolehtien sosiaaliturvan riittävästä rahoituksesta.

Valtiovarainvaliokunta yhtyy perustuslakivaliokunnan kantaan, jonka mukaan selkeänä lähtökohtana hyvään lainsäädäntöön pyrittäessä tulee olla, että verotuksessa sovellettavat säännökset ovat verovelvollisten ja viranomaisen tiedossa hyvissä ajoin ennen kuin säännöksiä ryhdytään soveltamaan.

Valtiovarainvaliokunta kiinnittää huomiota vakuutetun sairausvakuutusmaksun kesken vuotta tapahtuvan portaittaisen korottamisen tuomiin käytännön ongelmiin kuten eri kunnista

saatavien kunnallisverotietojen yhdistämisen aiheuttamiin mahdollisiin atk-vaikeuksiin.

Lakiehdotusten säätämisyjärjestyksen osalta valtiovarainvaliokunta viittaa perustuslakivaliokunnan lausunnossa esitettyyn.

Valiokunta kunnioittaen ehdottaa,

että lakiehdotukset hyväksyttäisiin muuttamattomina.

Helsingissä 6 päivänä kesäkuuta 1991

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa puheenjohtaja Tenhiälä, jäsenet Heikkinen, Huuhtanen, Lahti-Nuuttila, Louvo, Luukkainen, Mattila, Ranta, Sasi, Turu-

nen ja Vähäkangas sekä varajäsenet Ala-Nissilä, Alaranta, Backman, Enestam, Savela ja Suho-

Vastalauseita

I

Hallitus esittää laman haittavaikutusten lieventämiseksi yksityisen työnantajan kansaneläkemaksun poikkeuksellista ja määräaikaista alentamista kuluvan vuoden loppuun saakka. Esitys merkitsee sitä, että kansaneläkemaksu tulee olemaan porrastuksen poistamisen jälkeen sama, alimman maksuluokan suuruinen eli 2,40 % kaikilla työnantajilla.

Esitys on hyvä ja kannatettava, sillä liittyihän siihen yksityisen työnantajan sairausvakuutusmaksun aleneminen yhdellä prosentilla. Hallituksen esitykseen on jäänyt kuitenkin yksi virhe tai epäoikeudenmukaisuus. Aiemmin päätetty (laki 475/91) määräaikainen ja porrastettu työnantajan kansaneläkemaksun alennus olisi tien-
nyt I maksuluokan kansaneläkemaksun suuruudeksi 1.10.—31.12.1991 väliseksi ajaksi 2,15 %.

Näin ollen tietyt työnantajat joutuvat maksamaan kuluvan vuoden neljä viimeistä kuukautta 0,25 % aikaisemmin päätettyä kansaneläkemaksua suurempaa maksua, mikäli hallituksen esitystä ei muuteta.

SMP katsoo, ettei helpotusten nimissä voi minkään työnantajaryhmän maksua nostaa vaan linjan tulee olla looginen. Tämän takia tulee lakiin liittää lause, jossa 1.10.—31.12.1991 välisenä aikana I maksuryhmän osalta noudatetaan aikaisempaa lakia (475/91).

Ehdotan,

että valiokunnan mietintöön sisältyvä I. lakiehdotus hyväksyttäisiin näin kuuluva-
na:

1.

L a k i

yksityisen työnantajan kansaneläkemaksun poikkeuksellisesta alentamisesta vuonna 1991

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 §

(1 mom. kuten valiokunnan mietinnössä)

Poiketen siitä, mitä edellä kansaneläkemaksun suuruudesta on säädetty, noudatetaan 1.10.—31.12.1991 välisenä aikana I maksuluokan osalta

aikaisempaa lakia (475/91), jossa maksun suuruudeksi on määrätty 2,15 %.

2 §

(Kuten valiokunnan mietinnössä)

Helsingissä 6 päivänä kesäkuuta 1991

Hannu Suhonen

II

Hallituksen esitys yksityisen työnantajan kansaneläkemaksujen porrastuksen poistamisesta merkitsee luopumista työvoimavaltaista yrittystoimintaa suosineesta sosiaaliturvamaksuluokituksesta. Eduskunta on kuitenkin monissa yhteyksissä korostanut tarvetta alentaa nimenomaan työvoimavaltaisen yrittystoiminnan sosiaalimaksurasitteita. Nyt hallitus toimii päinvastoin. Työvoimavaltaisen yrittystoiminta menettää kansaneläkemaksun porrastukseen sisältyneen suhteellisen edun eivätkä työvoimavaltaisten yritysten maksurasitteet alene.

Hallitus esittää porrastuksen poistamista määrääjäksi, mutta jo tässä vaiheessa on selvää, että porrastuksen palauttaminen nykyiselleen tulee olemaan vaikeaa mm. yritysten vastustuksen vuoksi. Porrastuksen poistumisen myötä poistuu yksi niistä harvoista keinoista, joilla on yhteiskunnan toimin hieman pystytty lieventämään työvoimavaltaisen yrittystoiminnan kustannuksia suhteessa pääomavaltaiseen yrittystoimintaan.

Esittäessään yksityisen työnantajan kansaneläkemaksun porrastuksen poistamista hallitus toimii vastoin hallitusohjelmaansa. Ohjelman työllisyyttä koskevassa tekstissä hallitus nimittäin lupaa kohentaa työvoimavaltaisen yrittystoiminnan edellytyksiä.

Yksityisen työnantajan kansaneläkemaksun alenemisen myötä muodostuvat julkisen ja yksityisen työnantajan sosiaalimaksurasitteiden erot entistä suuremmiksi. Näin hallitus ilmeisesti

vauhdittanee julkisten palvelujen yksityistämistä.

Nostamalla vakuutetun sairausvakuutusmaksua hallitus lisää palkansaaajien ja eläkkeensaaajien veronluonteisia maksuja. Kun sairausvakuutusmaksun nosto koskee jo tätä kautta, osuu korotus voimassa olevaan tulosopimuskauteen ja vie osan sovitusta ostovoiman lisäyksestä. Sairausvakuutusmaksun nosto tulee aiheuttamaan myöhemmin kompensaatioita, joten sen vaikutus tulee olemaan kokonaisuudessaan inflatoorinen.

Hallitus rajaa sairausvakuutusmaksun korotuksen ulkopuolelle alle 80 000 markan äyriä ansaitsevat. Rajaus viestii eräänlaisesta sosiaalisuudesta, mutta tuo verohallinnolle runsaasti lisää töitä erityisesti tilanteissa, joissa samalla henkilöllä on erilaisia tuloja useamman kunnan alueella.

Mielestämme käytössä oleva valtion tuloveroasteikko soveltuu paremmin tulonsaajien välisten tulojen tasaamiseen kuin sairausvakuutusmaksun porrastus. Sairausvakuutusmaksun porrastaminen monimutkaistaa entisestään verojärjestelmää sekä johtaa tulotason keinotekoiseen järjestykseen erilaisten vähennysten ja poistojen avulla muutoinkin lievästi verotettujen tulonsaajaryhmien kohdalla.

Edellä esitettyjen näkökohtien perusteella ehdotamme kunnioittavasti,

että valiokunnan mietintöön sisältyvät lakiesitykset hylättäisiin.

Helsingissä 6 päivänä kesäkuuta 1991

Pentti Lahti-Nuuttila

Jouni Backman

Jussi Ranta

III

Valtion budjetista joudutaan tänä vuonna maksamaan takuusuorituksia kansaneläke- ja sairausvakuutusrahastoon arviolta 6 191 miljoonaa markkaa. Vuonna 1990 takuusuorituksia maksettiin 1 680 miljoonaa markkaa, joten valtion menot kasvavat yli 4,5 miljardia markkaa. Tämä selittää budjetin vajauksen huomattavalta osin. Summa ylittää hallituksen vaatimuksen supistaa valtion menoja 4 miljardilla markalla v 1992.

Menojen kasvu johtuu pääosin siitä, että työnantajien vakuutusmaksuja on jo alennettu ja

esitetään edelleen alennettavaksi niin, että rahastojen varat eivät riitä kansaneläke- ja sairausvakuutuslain mukaisten etuuksien maksamiseen. Etuuksien parantaminen selittää kasvua vain pieneltä osin.

Sosiaaliturvamaksuja käytetään entistä enemmän suhdannepolitiikan välineenä, vaikka eduskunta on toistuvasti torjunut tämän. Eduskunta on vaatinut, että kansaneläkelaitoksen rahoitus tulee turvata vakaalla ja pysyvällä tavalla, joka antaa mahdollisuuden pitkäjänteiseen suunnitteluun. Mikään hallitus ei viimeisen kymmenen

vuoden aikana ole piitannut eduskunnan kannanotoista maksujärjestelmän uudistamisesta pysyvällä tavalla niin, että se suosii työvoimavaltaista pienyritystoimintaa.

Ahon hallitus toimii täsmälleen päinvastaiseen suuntaan kuin eduskunta on edellyttänyt. Hallitus ehdottaa yksityisen sektorin työnantajien kansaneläkemaksun porrastuksen poistamista, vaikka tämä on ollut ainoa toimenpide tähän saakka, jolla edes vähäisessä määrin on toteutettu eduskunnan tahtoa. Erikoista hallituksen esityksessä on se, että perusteluissa ei edes mainita, että alimman maksuluokan maksun aiemmin päätetty alennus 2,15 prosenttiin heinäkuun alussa perutaan ja kaikkien maksuluokien maksu tulee olemaan 2,40 prosenttia.

Esitetyillä maksuhelpotuksilla annetaan 945 miljoonan markan maksuhelpotukset yksityisen sektorin työnantajille. Uudet helpotukset hallitus aikoo maksattaa suoraan vakuutetuilla eli etuuksien saajilla. Vakuutetun sairausvakuutusmaksun korotus 1 pennillä 80 000 äyriä ylittävältä osuudelta markitsee 800 miljoonan markan lisälaskua kotitalouksille, vaikkei onneksi pienituloisimmille. Ikävä yllätys monille perheille tulee lisäveroina vuoden 1992 lopussa, jos verotus valmistuu aikanaan.

Julkisuudessa olleiden tietojen mukaan hallitus aikoo leikata sairauspäivärahoja niin, että ansiosidonnaisuusprosenttia pudotettaisiin 80 prosentista 75 prosenttiin. Sairaus- ja vanhempainrahojen lähes seitsemän miljardin markan kokonaissummasta maksetaan yli kaksi miljardia markkaa työnantajille korvauksena sairausajalta maksetusta palkasta. Palautukset ovat vielä verovähennyskelpoisia työnantajille, joten yksityisten työnantajien vastuu työntekijöiden sairauskustannuksista jää vähäiseksi. Tätä työnantajat eivät muista mainita valittaessaan sotumaksujen korkeutta. Ei kuitenkaan ole järkevää alentaa samanaikaisesti sairausvakuutusmaksua ja ansiosidonnaisuusprosenttia, sillä jälkimmäinen merkitsee työnantajien maksuosuuden nousua. Operaatio merkitsee työnantajille arviolta 100—200 miljoonan markan kustannusten nousua. Se on rahan taskusta toiseen siirtämistä.

Kuulu kuntien ja yksityisen sektorin maksujen välillä vain kasvaa. Yksityisen sektorin työnantajien sv-maksu olisi enää 0,45 %, kun kunnilta kerätään 3,95 %, seurakunnilta 4,20 % ja valtiolta 2,70 % ennakkooperinnän alaisen palkan määrästä. Eduskunta on edellyttänyt myös toistamiseen hallituksen ryhtyvän toimenpiteisiin kansaneläke- ja sairausvakuutusmaksuja koskevan

järjestelmän kehittämiseksi siten, että se kohtelee valtiota ja kuntia tasapuolisesti yksityiseen työnantajaan nähden ja seurakuntia kuntiin nähden, sekä siten, että menettelyyn ei sisälly kunnallisten palvelujen kehityksen kannalta haitallisia vaikutuksia. Hallitus osoittaa ratkaisullaan, että se haluaa suosia yksityisiä terveydenhuollon ja sosiaalitoimen palveluja.

Tässä vaiheessa esitän, että I maksuluokan työnantajan kansaneläkemaksua ei nosteta aiemmin päätetystä 2,15 prosentista. Tämä merkitsee sitä, ettei maksuluokkaan kuuluville yrityksille tule hallituksen kaavailemaa 100 miljoonan markan lisärasitusta. II ja III maksuluokan maksut ehdotan palautettavaksi 1.7.1991 lukien viime vuoden tasolle eli prosentin korotusta alkuvuoden maksuun verrattuna. Tämä merkitsee runsaan 200 miljoonan markan lisämaksua hallituksen suunnitteleman 300 miljoonan markan alennuksen sijasta.

Vakuutetun sairausvakuutusmaksun ehdotan porrastettavaksi hallituksen esittämää enemmän, mutta aloitettavaksi vasta, kun veroäyrien määrä ylittää 120 000. Maksua tulisi korottaa pennillä aina, kun äyrimäärä kasvaa 100 000:lla. Täten suurituloiset osallistuisivat suuremmalla osuudella budjetin tasapainottamiseen. Tällä tavoin kertyisi lähes hallituksen esitystä vastaava summa.

Yksityisen työnantajan sairausvakuutusmaksun esitän kannettavaksi koko vuoden 1,45 prosentin suuruiseen kuitenkin niin, että maksusta tehtäisiin tuhannen markan vähennys, joka helpottaisi erityisesti pienten yritysten maksurasitusta. Kokonaisuudessa tämä merkitsisi noin 100 miljoonan markan alennusta maksukertymään 700 miljoonan sijasta. Kunnilta ja seurakunnilta esitän maksun keräämistä samansuuruisena kuin valtiolta eli 2,70 prosenttia. Tämä pienentäisi maksukertymää noin 400 miljoonalla markalla.

Vasemmistoliiton eduskuntaryhmä pitää välttämättömänä kansaneläkelaitoksen rahoituksen palauttamista vakaaksi niin, ettei perusturvan olennaista sisältöä vaaranneta. Vasemmistoliiton mielestä yrityksiä voidaan tukea valikoivalla elvytyksellä. Erityisesti tulisi kiinnittää huomiota julkisen sektorin hankintojen suuntaamiseen kotimaahan.

Ehdotan,

että valiokunnan mietintöön sisältyvät lakiehdotukset hyväksyttäisiin näin kuuluvina:

1.

Laki

yksityisen työnantajan kansaneläkemaksun poikkeuksellisesta alentamisesta vuonna 1991

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 §

Poiketen siitä, mitä kansaneläkelain väliaikaisesta muuttamisesta 30 päivänä marraskuuta 1990 annetun lain (1024/90) 3 §:n 2 momentissa on säädetty työnantajan kansaneläkemaksusta, yksityinen työnantaja suorittaa, niin kuin siitä erikseen säädetään, työnantajan kansaneläkemaksua 2,40 prosenttia 1 päivän tammikuuta ja 30 päivän kesäkuuta 1991 välisenä aikana sekä 2,15 prosenttia 1 päivän heinäkuuta ja 31 päivän joulukuuta 1991 välisenä aikana ennakoperinnän alaisen palkan määrästä. Jos liiketoimintaa harjoittavan valtionverotuksessa verovelvollisen työnantajan viimeksi toimitettua verotusta varten antamassa veroilmoituksessa ilmoittamien, kuluvan käyttöomaisuuden hankintamenoista tekemien säännönmukaisten poistojen määrä on ollut suurempi kuin 300 000 markkaa ja samalla vähintään 10 ja enintään 30 prosenttia hänen

samana verovuotena maksamiensa palkkojen määrästä, maksun suuruus on viimeksi toimitettua verotusta seuraavana kalenterivuotena kuitenkin 3,45 prosenttia 1 päivän tammikuuta ja 30 päivän kesäkuuta 1991 välisenä aikana sekä 4,45 prosenttia 1 päivän heinäkuuta ja 31 päivän joulukuuta 1991 välisenä aikana ennakoperinnän alaisen palkan määrästä. Jos tällaisen työnantajan edellä tarkoitettujen poistojen määrä on ollut suurempi kuin 300 000 markkaa ja samalla yli 30 prosenttia maksettujen palkkojen määrästä, on sanottu maksu 4,05 prosenttia 1 päivän tammikuuta ja 30 päivän kesäkuuta 1991 välisenä aikana sekä 5,05 prosenttia 1 päivän heinäkuuta ja 31 päivän joulukuuta 1991 välisenä aikana ennakoperinnän alaisen palkan määrästä.

2 §

(Kuten valiokunnan mietinnössä)

2.

Laki

vuodelta 1991 suoritettavasta sairausvakuutusmaksusta annetun lain 1 ja 2 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan vuodelta 1991 suoritettavasta sairausvakuutusmaksusta 30 päivänä marraskuuta 1990 annetun lain (1025/90) 1 ja 2 § seuraavasti:

1 §

Poiketen siitä, mitä sairausvakuutuslain (364/63) 33 §:n 1 momentissa, sellaisena kuin se on 4 päivänä joulukuuta 1970 annetussa laissa (742/70), on säädetty vakuutetun sairausvakuutusmaksusta, sanottu maksu on 1,70 penniä vakuutetulle vuodelta 1991 toimitettavassa kunnallisverotuksessa määrättyä veroäyriä. Vakuutusmaksu on kuitenkin 2,70 penniä vakuutetulle kunnallisverotuksessa määrättyä veroäyriä silta osin kuin veroäyrien määrä ylittää 120 000 äyriä sekä penni lisää jokaiselta tämän rajan ylittävältä 100 000 äyriä.

2 §

Poiketen siitä, mitä työnantajan sosiaaliturvamaksusta annetun lain (366/63) 1 §:n 1 momen-

tissa, sellaisena kuin se on 11 päivänä elokuuta 1978 annetussa laissa (613/78), on säädetty työnantajan sairausvakuutusmaksusta, peritään yksityiseltä työnantajalta ja sellaiselta valtion liikelaitokselta, johon sovelletaan valtion liikelaitoksesta annettua lakia (627/87) työnantajan sairausvakuutusmaksua 1,45 prosenttia työteki-jälle 1 päivän tammikuuta ja 31 päivän joulukuuta vuonna 1991 suoritettua ennakoperinnän alaisen palkan määrästä vähennettynä 1 000 markalla. Työnantajan sairausvakuutusmaksua peritään kuitenkin valtiolta ja sen muulta laitokselta kuin edellä mainitulta liikelaitokselta, Ahvenanmaan maakunnalta ja kunnalliselta liikelaitoksesta, kunnalta ja kuntainliitolta, evankelis-luterilaiselta kirkolta, sen seurakunnalta ja seurakunta-

liitolta sekä ortodoksiselta kirkkokunnalta ja sen seurakunnalta 2,70 prosenttia (*poist.*) työntekijälle 1 päivänä tammikuuta 1991 tai sen jälkeen sanottuna vuonna suoritetun ennakoperinnän alaisen palkan määrästä.

Voimaantulo- ja soveltamissäännös
(1 mom. kuten valiokunnan mietinnössä)
Lain 1 ja 2 § :ää sovelletaan vuodelta 1991
määrittäviin vakuutetun sairausvakuutusmaksuihin.
(3 mom. *poist.*)

Helsingissä 6 päivänä kesäkuuta 1991

Juhani Vähäkangas

EDUSKUNNAN
PERUSTUSLAKIVALIOKUNTA

Liite 1

Helsingissä
6 päivänä kesäkuuta 1991
Lausunto n:o 1

Valtiovarainvaliokunnalle

Valtiovarainvaliokunta on kirjeellään 31 päivältä toukokuuta 1991 pyytänyt perustuslakivaliokunnan lausunnon hallituksen esityksestä n:o 27 vuodelta 1991 perittäviä sosiaaliturvamaksuja koskevan lainsäädännön tarkistamiseksi.

Valiokunnassa ovat olleet kuultavina hallitusneuvos Tuulikki Haikarainen sosiaali- ja terveysministeriöstä, lainsäädäntöjohtaja Seppo Mäkelä valtiovarainministeriöstä, professori Edward Andersson, professori Mikael Hidén, professori Antero Jyränki, professori Ilkka Saraviita ja professori Kari S. Tikka.

Käsiteltyään asian lähinnä valtiosääntöoikeudelliselta kannalta perustuslakivaliokunta esittää kunnioittaen seuraavaa.

Hallituksen esitys

Esityksessä ehdotetaan yksityisen työnantajan kansaneläkemaksun säätämistä yleensä 2,40 prosentiksi ja sairausvakuutusmaksun 0,45 prosentiksi ajalla 1.7. — 31.12.1991 työntekijälle suoritettavan ennakkoperinnän alaisen palkan määrästä. Samalla vakuutetun sairausvakuutusmaksu ehdotetaan vuonna 1991 korotettavaksi yhdellä pennillä veroäyriä 80 000 äyriä ylittävältä osalta.

Esityksen säätämisperustelujen mukaan työnantajan kansaneläkemaksua koskeva (ensimmäinen) lakiehdotus on käsiteltävä valtiopäiväjärjestyksen 66 §:ssä säädettyssä järjestyksessä. Perustelujen mukaan lakiehdotus ei voi merkitä maksuvelvollisuuden kiristymistä, vaikkakin sen mukainen maksu on suurempi kuin aiemmin loppuvuodeksi säädetty 2,15 prosentin suuruinen maksu, koska maksua ei ole peritty tuon alemman tason mukaisena.

Toinen lakiehdotus, jossa säädetään yksityisen työnantajan sairausvakuutusmaksun alentamisesta ja vakuutetun sairausvakuutusmaksun korottamisesta, on esityksen mukaan käsiteltävä

valtiopäiväjärjestyksen 68 §:ssä säädettyssä järjestyksessä, koska vakuutetun sairausvakuutusmaksun osalta maksurasitus kasvaa.

Lakiehdotukset liittyvät ehdotukseen muutoksista vuoden 1991 valtion tulo- ja menoarvioon ja ne on tarkoitettu tulemaan voimaan 1.7.1991.

Valiokunnan kannanotot

Ensimmäisen lakiehdotuksen käsittelyjärjestyksen arvioimiseen vaikuttaa keskeisesti se, että lailla 475/91, joka tuli voimaan 15.3.1991, työnantajan kansaneläkemaksu lakiehdotuksen kannalta oleellisilta osiltaan säädettiin 2,15 prosentiksi ajaksi 1.7. — 31.12.1991. Lakiehdotuksen mukainen työnantajan kansaneläkemaksu on 0,25 prosenttiyksikköä tätä suurempi. Valtiosääntöoikeudellisesti on merkityksetöntä, ettei maksua ole peritty matalamman tason mukaan. Näin ollen lakiehdotuksessa on kysymys sellaisesta lisäystä verosta kuin valtiopäiväjärjestyksen 68 §:ssä säädetään, ja lakiehdotus on siten käsiteltävä tämän pykälän mukaisessa järjestyksessä.

Toinen lakiehdotus tarkoittaa yhtäältä yksityisen työnantajan sairausvakuutusmaksun alentamista ja toisaalta vakuutetun sairausvakuutusmaksun korottamista. Perustuslakivaliokunnan vakiintuneen tulkinnan mukaan tällaisen eri tavoin eri ryhmiin vaikuttavan verolakiehdotuksen käsittely määräytyy sen verorasitusta lisäävän ominaisuuden perusteella, minkä vuoksi tässä tapauksessa on noudatettava valtiopäiväjärjestyksen 68 §:n säännöksiä.

Valiokunta on arvioinut vielä toisen lakiehdotuksen taannehtivuutta, joka aiheutuu siitä, että vakuutetun sairausvakuutusmaksu määrättäisiin koko vuodelta 1991 lain 1 §:n loppusäännöksen mukaisesti korotettuna. Lausuntoonsa n:o 8/1990 vp viitaten perustuslakivaliokunta toteaa,

että Suomen valtiosääntöön ei sisälly taannehtivan verolain nimenomaista kieltä ja että taannehtivia verolakeja on käytännössä melko usein säädetty perustuslainsäätämisyjärjestystä käyttämättä, myös perustuslakivaliokunnan myötävaikutuksella. Aiempien tulkintojensa mukaisesti valiokunta katsoo, ettei verolain taannehtivuus sinänsä ole perustuslainsäätämisyjärjestyksen käyttämistä vaativa ominaisuus. Lain taannehtivuuteen ei tässä tapauksessa toisaalta liity sellaisia, esimerkiksi konfiskatorisia vaikutuksia, jotka johtaisivat mainitun säätämisyjärjestyksen käyttämiseen. Perustuslakivaliokunnan mielestä selkeänä lähtökohtana hyvään lainsäädäntökäytäntöön pyrittäessä kuitenkin tulee olla, että

verotuksessa sovellettavat säännökset ovat verovelvollisten ja viranomaisten tiedossa hyvissä ajoin ennen kuin säännöksiä ryhdytään sovelta-
maan.

Edellä esitetyn perusteella perustuslakivaliokunta esittää kunnioittavasti,

että hallituksen esitykseen sisältyvät lakiehdotukset on käsiteltävä siinä järjestyksessä, jota valtiopäiväjärjestyksen 68 §:n mukaan noudatetaan käsiteltäessä enintään yhdeltä vuodelta kannettavaa veroa koskevaa lakiehdotusta.

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa puheenjohtaja Zyskowitz, jäsenet Jansson (osittain), Kaarilahti, Kekkonen,

Koskinen, Laine, M. Laukkanen, J. Leppänen, Nikula, Siuruainen, Varpasuo, Vistbacka, Vähänäkki ja Väistö sekä varajäsen Vuoristo.

EDUSKUNNAN

SOSIAALI- JA TERVEYSVALIOKUNTA

Helsingissä

4 päivänä kesäkuuta 1991

Lausunto n:o 1

Valtiovarainvaliokunnalle

Valtiovarainvaliokunta on eduskunnan päätöksen mukaisesti pyytänyt 29 päivänä toukokuuta 1991 sosiaali- ja terveysvaliokunnan lausuntoa hallituksen esityksestä n:o 27 vuodelta 1991 perittäviä sosiaaliturvamaksuja koskevan lainsäädännön tarkistamiseksi.

Asian johdosta ovat valiokunnassa olleet kuultavina hallitusneuvos Tuulikki Haikarainen sosiaali- ja terveysministeriöstä, vanhempi budjettisihteeri Paavo Kytömäki valtiovarainministeriöstä, osastopäällikkö Antti Arola ja toimistopäällikkö Hannu Häyry kansaneläkelaitoksesta, ekonomisti Juhani Turkki Suomen Kaupunkiliitosta, apulaisosastopäällikkö Vilho Väilä Suomen Kunnallisliitosta, asiamies Johan Åström Suomen Työntantajain Keskusliitosta, sosiaalisihteeri Markku Hyvärinen Suomen Ammattiliittojen Keskusjärjestöstä, apulaisosastonjohtaja Jukka Vainio Toimihenkilö- ja Virkamiesjärjestöjen Keskusliitosta, sosiaalipoliittinen asiamies Markku Koponen Liiketyöntantajain Keskusliitosta, sosiaalisihteeri Kaj Libäck Akavasta, tutkimuspäällikkö Matti Koivisto Suomen Teknisten Toimihenkilöjärjestöjen Keskusliitosta, johtaja Risto Suominen Suomen Yrittäjien Keskusliitosta ja lakimies Risto Tuominen Pienteollisuuden Keskusliitosta.

Hallituksen esityksessä ehdotetaan työnantajan kansaneläkevakuutusmaksun porrastuksen poistamista ja maksun määräämistä 2,40 prosentin suuruisena ennakkoperinnän alaisen palkan määrästä 1 päivän heinäkuuta ja 31 päivän joulukuuta 1991 välisenä aikana. Vastaavasti alennettaisiin yksityisen työnantajan sairausvakuutusmaksua yhdellä prosenttiyksiköllä 0,45 prosenttiin. Työnantajan maksujen alentamisen osittaiseksi rahoittamiseksi korotettaisiin vakuutetun sairausvakuutusmaksua yhdellä pennillä äyriä 80 000 äyriä ylittävältä osalta vuonna 1991.

Esityksen johdosta työnantajain maksuveloitteet alenisivat vuonna 1991 noin 945 miljoonaa markkaa, mitä vastaavasti myös kansaneläkelaitoksen tulot vähenevät. Vuonna 1991 valtio joutuu tästä syystä suorittamaan kansaneläkelaitokselle noin 910 miljoonaa markkaa. Vakuutetun sairausvakuutusmaksun korotus lisää kotitalouksien menoja noin 800 miljoonalla markalla, mikä toteutuu vasta vuoden 1991 lopullisen verotuksen yhteydessä. Tästä syystä lainmuutos ei vaikuta kansaneläkelaitoksen tuloihin vuonna 1991. Lainmuutokset liittyvät valtion vuoden 1991 tulo- ja menoarvion muutosehdotukseen ja ovat tarkoitetut tulemaan voimaan heinäkuun alusta 1991.

Sosiaali- ja terveysvaliokunta ehdottaa, että valtiovarainvaliokunta edellyttäisi hallituksen antavan pikaisesti esitykset, joilla työvoimavaltaisten yritysten asemaa parannetaan uudistamalla nykyisin palkkaperusteisina kerättävien sosiaaliturvamaksujen järjestelmää samalla huolehtien sosiaaliturvan riittävästä rahoituksesta.

Valiokunta ehdottaa hallituksen ryhtyvän toimenpiteisiin kansaneläke- ja sairausvakuutusmaksuja koskevan järjestelmän kehittämiseksi siten, että se kohtelee valtiota, kuntia ja seurakuntia tasapuolisesti yksityiseen työnantajaan nähden, sekä siten, että menettelyyn ei sisälly kunnallisten palvelujen kehittämisen kannalta haitallisia vaikutuksia.

Pienyrittäjien asemaan ja heidän kannettaviin asetettuihin maksuihin on kiinnitettävä huomiota, jotta myös tällä menettelyllä voidaan tukea pienyrittämisen työllisyyden kannalta merkittävää toimintaa.

Palkansaajien aseman muutoksista tulee valiokunnan käsityksen mukaan neuvotella heitä edustavien järjestöjen kanssa.

Kansaneläkelaitoksen rahoitus tulee turvata

vakaalla ja pysyvällä tavalla. Rahoitus ei saa olla siten suhdannepolitiikan välineenä, että vakuutettujen edut vaarantuvat.

Hallituksen esityksen perusteluihin viitaten sosiaali- ja terveysvaliokunta pitää lakiehdotuk-

sia tarpeellisina ja tarkoituksenmukaisina. Näin ollen valiokunta kunnioittavasti esittää,

että lakiehdotukset hyväksyttäisiin muuttamattomina.

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa puheenjohtaja Skinnari, varapuheenjohtaja Taina ja jäsenet Ala-Harja, U. Anttila, Antvuori, Kauppinen, Kempainen,

Kuittinen (osittain), Mutttilainen, Nordman, O. Ojala, Perho-Santala, Puhakka (osittain), Puisto ja Stenius-Kaukonen sekä varajäsenet Morri (osittain), Takala ja Vehkaoja.

Eriäviä mielipiteitä

I

Hallituksen esityksen n:o 27 keinot parantaa yritysten kilpailukykyä ovat puutteelliset eivätkä ota huomioon kestävän kehityksen ajatusta. Nähdäkseni työnantajan sairausvakuutusmaksun alentaminen ja kansaneläkemaksun yhtenäistäminen olisivat olleet hyväksyttävissä tilan-

teessa, jossa maksujen alentamisesta syntyvä vaje tai sitä suurempi summa olisi kerätty valtiolle ns. haittaveroina. Haittaverot kohdistuisivat välillisesti nimenomaan energiantensiiviseen tuotantoon eivätkä työvoimavaltaisille aloille.

Helsingissä 4 päivänä kesäkuuta 1991

Ulla Anttila

II

Valtion budjetista joudutaan tänä vuonna maksamaan takuusuorituksia kansaneläke- ja sairausvakuutusrahastoon arviolta 6 191 miljoonaa markkaa. Vuonna 1990 takuusuorituksia maksettiin 1 680 miljoonaa markkaa, joten valtion menot kasvavat yli 4,5 miljardia markkaa. Tämä selittää budjetin vajauksen huomattavalta osin. Summa ylittää hallituksen vaatimuksen supistaa valtion menoja 4 miljardilla markalla vuonna 1992.

Menojen kasvu johtuu pääosin siitä, että työnantajien vakuutusmaksuja on jo alennettu ja esitetään edelleen alennettavaksi niin, että rahastojen varat eivät riitä kansaneläke- ja sairausvakuutuslain mukaisten etuuksien maksamiseen. Etuuksien parantaminen selittää kasvua vain pieneltä osin.

Sosiaaliturvamaksuja käytetään entistä enemmän suhdannepolitiikan välineenä, vaikka eduskunta on toistuvasti torjunut tämän. Eduskunta on vaatinut, että kansaneläkelaitoksen rahoitus tulee turvata vakaalla ja pysyvällä tavalla, joka antaa mahdollisuuden pitkäjänteiseen suunnitteluun. Mikään hallitus ei viimeisten kymmenen vuoden aikana ole piitannut eduskunnan kannanotoista maksujärjestelmän uudistamisesta pysyvällä tavalla niin, että se suosii työvoimavaltaista pienyritystoimintaa.

Ahon hallitus toimii täsmälleen päinvastaiseen suuntaan kuin eduskunta on edellyttänyt. Hallitus ehdottaa yksityisen sektorin työnantajien kansaneläkemaksun porrastuksen poistamista, vaikka tämä on ollut ainoa toimenpide tähän saakka, jolla edes vähäisessä määrin on

toteutettu eduskunnan tahtoa. Erikoista hallituksen esityksessä on se, että perusteluissa ei edes mainita, että alimman maksuluokan maksun aiemmin päätetty alennus 2,15 prosenttiin heinäkuun alussa perutaan ja kaikkien maksuluokien maksu tulee olemaan 2,40 prosenttia.

Esitetyillä maksuhelpotuksilla annetaan 945 miljoonan markan maksuhelpotukset yksityisen sektorin työnantajille. Uudet helpotukset hallitus aikoo maksattaa suoraan vakuutetuilla eli etuuksien saajilla. Vakuutetun sairausvakuutusmaksun korotus 1 pennillä 80 000 äyriä ylittävältä osuudelta merkitsee 800 miljoonan markan lisälaskua kotitalouksille, vaikkei onneksi pienituloisimmille. Ikävä yllätys monille perheille tulee lisäveroina vuoden 1992 lopussa, jos verotus valmistuu aikanaan.

Julkisuudessa olleiden tietojen mukaan hallitus aikoo leikata sairauspäivärahoja niin, että ansiosidonnaisuusprosenttia pudotettaisiin 80 prosentista 75 prosenttiin. Sairaus- ja vanhempainrahojen lähes seitsemän miljardin markan kokonaissummasta maksetaan yli kaksi miljardia markkaa työnantajille korvauksena sairausajalta maksetusta palkasta. Palautukset ovat vielä verovähennyskelpoisia työnantajille, joten yksityisten työnantajien vastuu työntekijöiden sairauskustannuksista jää vähäiseksi. Tätä työnantajat eivät muista mainita valittaessaan sotumaksujen korkeutta. Ei kuitenkaan ole järkevää alentaa samanaikaisesti sairausvakuutusmaksua ja ansiosidonnaisuusprosenttia, sillä jälkimmäinen merkitsee työnantajien maksuosuuden nousua. Operaatio merkitsee työnantajille arviolta 100—200 miljoonan markan kustannusten nousua. Se on rahan taskusta toiseen siirtämistä.

Kuulu kuntien ja yksityisen sektorin maksujen välillä vain kasvaa. Yksityisen sektorin työnantajien sv-maksu olisi enää 0,45 %, kun kunnilta kerätään 3,95 %, seurakunnilta 4,20 % ja valtiolta 2,70% ennakkoperinnän alaisen palkan määrästä. Eduskunta on edellyttänyt myös toistamiseen hallituksen ryhtyvän toimenpiteisiin kansaneläke- ja sairausvakuutusmaksuja koskevan järjestelmän kehittämiseksi siten, että se kohtelee valtiota ja kuntia tasapuolisesti yksityiseen työnantajaan nähden ja seurakuntia kuntiin nähden, sekä siten, että menettelyyn ei sisälly kunnallisten palvelujen kehityksen kannalta haitallisia

vaikutuksia. Hallitus osoittaa ratkaisullaan, että se haluaa suosia yksityisiä terveydenhuollon ja sosiaalitoimen palveluja.

Tässä vaiheessa esitämme, että I maksuluokan työnantajan kansaneläkemaksua ei nosteta aiemmin päätetystä 2,15 prosentista. Tämä merkitsee sitä, ettei maksuluokkaan kuuluville yrityksille tule hallituksen kaavailemaa 100 miljoonan markan lisärasitusta. II ja III maksuluokan maksut ehdotamme palautettavaksi 1.7.1991 lukien viime vuoden tasolle eli prosentin korotusta alkuvuoden maksuun verrattuna. Tämä merkitsee runsaan 200 miljoonan markan lisämaksua hallituksen suunnitteleman 300 miljoonan markan alennuksen sijasta.

Vakuutetun sairausvakuutusmaksun ehdotamme porrastettavaksi hallituksen esittämää enemmän, mutta aloitettavaksi vasta, kun veröyrien määrä ylittää 120 000. Maksua tulisi korottaa pennillä aina, kun äyrimäärä kasvaa 100 000:lla. Täten suurituloiset osallistuisivat suuremmalla osuudella budjetin tasapainottamiseen. Tällä tavoin kertyisi lähes hallituksen esitystä vastaava summa.

Yksityisen työnantajan sairausvakuutusmaksun esitämme kannettavaksi koko vuoden 1,45 prosentin suuruisena kuitenkin niin, että maksusta tehtäisiin tuhannen markan vähennys, joka helpottaisi erityisesti pienten yritysten maksurasitusta. Kokonaisuudessaan tämä merkitsisi noin 100 miljoonan markan alennusta maksukertymään 700 miljoonan sijasta. Kunnilta ja seurakunnilta esitämme maksun keräämistä samansuuruisena kuin valtiolta eli 2,70 prosenttia. Tämä pienentäisi maksukertymää noin 400 miljoonalla markalla.

Vasemmistoliiton eduskuntaryhmä pitää välttämättömänä kansaneläkelaitoksen rahoituksen palauttamista vakaaksi niin, ettei perusturvan olennaista sisältöä vaaranneta. Vasemmistoliiton mielestä yrityksiä voidaan tukea valikoivalla elvytyksellä. Erityisesti tulisi kiinnittää huomiota julkisen sektorin hankintojen suuntaamiseen kotimaahan.

Esitämme,

että hallituksen esitykseen sisältyvät lakiehdotukset hyväksyttäisiin näin kuului-
na:

1.

Laki**yksityisen työnantajan kansaneläkemaksun poikkeuksellisesta alentamisesta vuonna 1991**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 §

Poiketen siitä, mitä kansaneläkelain väliaikaisesta muuttamisesta 30 päivänä marraskuuta 1990 annetun lain (1024/90) 3 §:n 2 momentissa on säädetty työnantajan kansaneläkemaksusta, yksityinen työnantaja suorittaa, niin kuin siitä erikseen säädetään, työnantajan kansaneläkemaksua 2,40 prosenttia 1 päivän tammikuuta ja 30 päivän kesäkuuta 1991 välisenä aikana sekä 2,15 prosenttia 1 päivän heinäkuuta ja 31 päivän joulukuuta välisenä aikana ennakoperinnän alaisen palkan määrästä. Jos liiketoimintaa harjoittavan valtionverotuksessa verovelvollisen työnantajan viimeksi toimitettua verotusta varten antamassa veroilmoituksessa ilmoittamien, kuluvan käyttöomaisuuden hankintamenoista tekemien säännönmukaisten poistojen määrä on ollut suurempi kuin 300 000 markkaa ja samalla vähintään 10 ja enintään 30 prosenttia hänen

samana verovuotena maksamiensa palkkojen määrästä, maksun suuruus on viimeksi toimitettua verotusta seuraavana kalenterivuotena kuitenkin 3,45 prosenttia 1 päivän tammikuuta ja 30 päivän kesäkuuta 1991 välisenä aikana sekä 4,45 prosenttia 1 päivän heinäkuuta ja 31 päivän joulukuuta 1991 välisenä aikana ennakoperinnän alaisen palkan määrästä. Jos tällaisen työnantajan edellä tarkoitettujen poistojen määrä on ollut suurempi kuin 300 000 markkaa ja samalla yli 30 prosenttia maksettujen palkkojen määrästä, on sanottu maksu 4,05 prosenttia 1 päivän tammikuuta ja 30 päivän kesäkuuta 1991 välisenä aikana sekä 5,05 prosenttia 1 päivän heinäkuuta ja 31 päivän joulukuuta 1991 välisenä aikana ennakoperinnän alaisen palkan määrästä.

2 §

(Kuten valiokunnan lausunnossa)

2.

Laki**vuodelta 1991 suoritettavasta sairausvakuutusmaksusta annetun lain 1 ja 2 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan vuodelta 1991 suoritettavasta sairausvakuutusmaksusta 30 päivänä marraskuuta 1990 annetun lain (1025/90) 1 ja 2 § seuraavasti:

1 §

Poiketen siitä, mitä sairausvakuutuslain (364/63) 33 §:n 1 momentissa, sellaisena kuin se on 4 päivänä joulukuuta 1970 annetussa laissa (742/70), on säädetty vakuutetun sairausvakuutusmaksusta, sanottu maksu on 1,70 penniä vakuutetulle vuodelta 1991 toimitettavassa kunnallisverotuksessa määrättyä veroäyriä. Vakuutusmaksu on kuitenkin 2,70 penniä vakuutetulle kunnallisverotuksessa määrättyä veroäyriä sillä osin kuin veroäyrien määrä ylittää 120 000 äyriä sekä penni lisää jokaiselta tämän rajan ylittävältä 100 000 äyriä.

2 §

Poiketen siitä, mitä työnantajan sosiaaliturvamaksusta annetun lain (366/63) 1 §:n 1 momentissa, sellaisena kuin se on 11 päivänä elokuuta 1978 annetussa laissa (613/78), on säädetty työnantajan sairausvakuutusmaksusta, peritään yksityiseltä työnantajalta ja sellaiselta valtion liikelaitokselta, johon sovelletaan valtion liikelaitoksesta annettua lakia (627/87) työnantajan sairausvakuutusmaksua 1,45 prosenttia työntekijälle 1 päivän tammikuuta (poist.) ja 31 päivän joulukuuta vuonna 1991 välisenä aikana suoritettua ennakoperinnän alaisen palkan määrästä

vähennettynä 1 000 markalla. Työnantajan sairausvakuutusmaksua peritään kuitenkin valtiolta ja sen muulta laitokselta kuin edellä mainitulta liikelaitokselta, Ahvenanmaan maakunnalta ja kunnalliselta liikelaitokselta, kunnalta ja kuntainliitolta, evankelis-luterilaiselta kirkolta, sen seurakunnalta ja seurakuntaliitolta sekä ortodoksiselta kirkkokunnalta ja sen seurakunnalta 2,70 prosenttia (poist.) työntekijälle 1 päivänä tammikuuta 1991 tai sen jälkeen sanottuna vuonna

suoritetun ennakkoperinnän alaisen palkan määrästä.

Voimaantulosäännös

(1 mom. kuten valiokunnan lausunnossa)

Lain 1 ja 2 §:ää sovelletaan vuodelta 1991 määrättäviin vakuutetun sairausvakuutusmaksuihin.

(3 mom. poist.)

Helsingissä 4 päivänä kesäkuuta 1991

Marjatta Stenius-Kaukonen

Outi Ojala

III

Yleistä

Maan vientiteollisuuden kilpailukyvyyn parantaminen on tärkeää. Ahon hallituksen esittämä linjaus ei vaikutuksiltaan ja menettelytavoiltaan ole oikea. Tällaisista koko kansantalouden kannalta merkittävistä asioista pitäisi neuvotella laajemmin mm. palkansaajajärjestöjen kanssa. Nyt näin ei ole menetelty. Hallitus on menetellyt lyhytnäköisesti, hätiköiden ja taitamattomasti.

Yksityisen työnantajan kansaneläkemaksu

Eduskunta on yksimielisesti pitkään vaatinut työvoimavaltaisten pienten ja keskisuurten yritysten kansaneläke- ja sairausvakuutusmaksujen sekä yleensäkin sosiaaliturvamaksujen alentamista. Tällä on katsottu olevan myös työllistävä merkitys. Sosiaaliturvamuksista porrastettu kansaneläkemaksu on ollut oikean suuntainen. Nyt porrastus poistuisi. Pienet yritykset menettäisivät tämänkin suhteellisen edun. Vaikka hallitus väittää esityksen olevan väliaikainen, tuskin se sitä on käytännössä. Alimmassa sosiaaliturvamaksuluokassa on työnantajia noin 110 000, toisessa lähes 1 700 ja korkeimmassa noin 4 200.

Kansaneläkelaitoksen tulojen vähentyminen lähes yhdellä miljardilla markalla merkitsee vastaavia menoja valtiolle. Koska verorasitus pääasiassa jää palkansaajille, merkitsee laki yksityisen työnantajan kansaneläkemaksun poikkeuksellisesti alentamisesta vuonna 1991 lisämaksurasitusta palkansaajille.

Kun yksityisten työnantajien kansaneläkemaksut alenevat tuntuvasti, tästä muodostuu suuri ero yksityisen ja julkisen työnantajan kansaneläkemaksujen välille. Koska ero eduskunnan lukuisista muutosvaatimuksista huolimatta on jo ennestään olemassa, palvelujen osto yksityisiltä tulee edullisemmaksi kuin palvelujen tuottaminen julkisen työnantajan toimesta.

Työnantajien ja työntekijäin sairausvakuutusmaksusta

Vakuutetun sairausvakuutusmaksun korotus merkitsee palkansaajien veronluonteisen raskautuksen lisäämistä välittömästi. Tämä vaikuttaa myös palkansaajien ostovoimaan ja tätä kautta työllisyyteen. Tällainen hallituksen esittämä sairausvakuutusmaksun korotus monimutkaistaa verotusjärjestelmää. Se nostaa marginaaliveroa sekä kasvattaa maksun ja saatavan korvauksen välistä suhdetta.

Vakuutetun sairausvakuutusmaksun korotus on epälooginen siinäkin mielessä, että samalla kun palkansaajan sosiaaliturvan maksuja korotetaan, hänen saamiensa etuuksien tasoa alennetaan. Sairausvakuutusmaksu rahoitetaan jakoverolla. Etuuksien taso on taas regressiivinen saatuaan ansioon verrattuna. Koska sairausvakuutusmaksun korotus koskisi jo keskituloisia palkansaajia, on esitys palkansaajien kannalta sekä yhteiskuntapoliittisesti epäoikeudenmukainen. Sairausvakuutusmaksun ainoaksi perusteeksi näyttääkin jäävän se, että tällä korvataan työnantajan vakuutusmaksun alentaminen.

Vakuutetun sairausvakuutusmaksun korotus vastaa veroäyrin nostamista yhdellä pennillä. Koska laki tulee voimaan jo 1.7.1991, tämä Kallion sopimuskaudelle ajoittuva korotus aiheuttaa palkansaajille kompensatiovaatimuksia jo tulevilla tulopoliittisissa neuvotteluissa. Näin työntekijän sairausvakuutusmaksun korotuksella on inflatorinen vaikutus.

Hallituksen ehdottamat teollisuuden tukitoimet ja valtiontalouden säästötoimet tulevat pal-

kansaajien maksettaviksi joko korotettuina maksuina tai etuuksien huonontumisina. Nykyisistä taloudellisista ongelmista päästään vairaajemmalla elvytyspaketilla ja laajemmalla yhteistyöllä eri intressipiirien kanssa.

Edellä esitetyistä syistä katsomme,

että valiokunnan olisi tullut lausuntoon esittää hallituksen esityksen sisältävien lakiehdotusten hylkäämistä.

Helsingissä 4 päivänä kesäkuuta 1991

Jouko Skinnari

Virpa Puisto

Kyllicki Muttilainen